Працуем па новых падручніках

Практыкаванні са слоўнікавымі словамі

II клас*

Талерка

1. Расшыфруйце слова і запішыце яго.

5	7	6	4	1	2	3
р	а	к	е	т	а	л

Пастаўце націск у слове.

2. Дапоўніце слоўнікавымі словамі сказы.

Маленькая ___________, якую ставяць пад кубак, — гэта сподак.

Кубак, сподак, ___________ — гэта посуд.

3. Прачытайце верш. Дапоўніце яго слоўнікавым словам. Які суп называюць крупнікам?

Дзедаў крупнік

Ах! — гарачы, ох! — духмяны,
Смачны крупнічак аўсяны!
Ён смятанкаю заліты —
Есць Валера з апетытам.
Дзед жартуе: — Еш да дна,
Бо ёсць прымаўка адна:
«Хто да дна _______і дойдзе,
Той сваё здароўе знойдзе».

Уладзімір Мацвеенка [1, с. 13]

Прачытайце прымаўку, якая сустрэлася ў вершы. Чаму так гавораць?

4. Дапішыце прапушчаныя літары ў словы.

Та..е..ка, та..е..ачка, та..е..ачны.

Падзяліце словы на склады вертыкальнымі лініямі (|).

5. Прачытайце скорагаворку. Дапоўніце яе патрэбным слоўнікавым словам.

У сталоўцы Валерка
З'еў бульбы _____________.

Міхась Пазнякоў [2, с. 166]

6. Дапоўніце загадку слоўнікавым словам.

Мне сказаў Валерка:
Летам на градзе п н
Белая ___________ ы с
Пад лісцём расце. т а о

Міхась Пазнякоў [2, с. 170]

Злучыце «рассыпаныя» літары так, каб атрымалася слова-адгадка.

Сусед

1. Закрэсліце літару, якая сустракаецца часцей за астатнія. Расшыфруйце і запішыце слова.

САУАСАЕАД

2. Разгадайце рэбус. Запішыце слова, якое ў вас атрымалася.

в = с

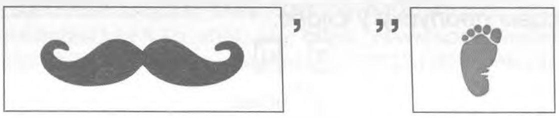

Пастаўце націск у слове.

3. Дапоўніце прыказкі слоўнікавым словам. Чаму так гавораць?

Добры ________ раднейшы за роднага брата.

Жыць без брата — сумна, без ______ — нудна.

4. Дапішыце ў словы патрэбныя літары. Злучыце кожнае слова з яго значэннем.

сусе..	размешчаны блізка
с..седні	блізкасць па месцы жыхарства
сусе..ства	чалавек, які жыве блізка, побач

5. Прачытайце верш. Дапоўніце яго слоўнікавым словам. Падзяліце гэта слова для пераносу.

Падарылі мне цымбалы —
Струн вясёлы перазвон.
Я зайграла, заспявала:
— Дзі-лі, дзі-лі, дзі-лі-дон!

І прыйшла сяброўка **Мая**,
І прыбег _______ **Лявон**.
Кожны гукі пераймае:
— Дзі-лі, дзі-лі, дзі-лі-дон!

Эдзі Агняцвет [3, с. 52]

Растлумачце, чаму выдзеленыя словы запісаны з вялікай літары.

6. Дапішыце прапушчаныя літары ў словы.

С..сед, сусе..ка, с..седзі.

7. Дапоўніце верш патрэбным словам.

Чаму вожык не стрыжэцца?

Вожык сцеражэцца
І зімой, і летам.
Можа, і не стрыжэцца
Ён з нагоды гэтай,
Бо ў яго _______________ —
Ліска Лізаветка,
А ў хітрыцы ліскі
Воўк — сваяк найбліжэйшы.

Алесь Пісьмянкоў [4]

* Малюнкі да слоўнікавых слоў змешчаны на каляровай укладцы.

Сцюжа

1. Разблытайце «павуціну» і запішыце слоўнікавае слова.

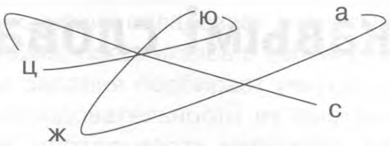

Вертыкальнай лініяй падзяліце слова на склады.

2. Якая літара «збегла» са слова? Злучыце яе з месцам пропуску ў слове.

т ц

с..южа

3. Дапоўніце народныя прыметы слоўнікавым словам.

Калі вясной птушкі садзяцца на вокны — чакаецца моцная ________.

Кот на печку — ________ на двор.

4. Дапішыце ў словы патрэбныя літары, каб атрымаліся назвы рэчаў, неабходных для зімніх гульняў. Зафарбуйце слоўнікавае слова.

Цюб *— надуўныя санкі для катання па снезе з гары (для цюбінга).*

		к	л	
		л	ы	ш
	ц			
а	ю	ш	ы	й
н	б	к		б
к		а		а
і				

5. Прачытайце радкі слоў. Якімі словамі іх можна дапоўніць?

Холад, мароз, __________.

Халодны, марозны, __________.

Словы для даведкі: сцюдзёны, сцюжа.

Дапішыце патрэбныя словы на месцы пропускаў.

6. Прачытайце прыказку. Дапоўніце яе патрэбным слоўнікавым словам.

Гаспадарлівы ні ________, ні спёкі не баіцца.

Растлумачце сэнс прыказкі.

Падкрэсліце ў прыказцы словы, процілеглыя па значэнні.

7. Дапоўніце верш патрэбным слоўнікавым словам.

Пачастую птушак

Радуе вока
Рабіна чырвоная.
Добраю думкай
Дрэва натхнёнае:
— Гронкі ад ________
Я уратую,
Птушак галодных
Зімой пачастую.

Ніна Галіноўская [5, с. 144–145]

Ёсць

1. Запішыце слова, якое ў вас атрымалася.

, ,, ,,,, 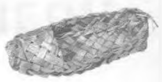

2. Прачытайце верш. Дапішыце ў слоўнікавае слова патрэбныя літары.

Ёсц.. за хатай лес густы:
ё..ць там елкі, ёс..ь кусты,
..сць каліна, ёсц.. маліна,
ёс..ь шмат ягад і грыбоў...
Лес частуе ўсіх сяброў.

Уладзімір Мацвеенка [6, с. 13]

Чым вы частаваліся ў лесе?

3. Дапоўніце прыказкі слоўнікавым словам. Чаму так гавораць?

У кожным жарце ________ доля праўды.

На хаценне ________ цярпенне.

Знайдзіце словы з гукам [ц']. *Падкрэсліце ў словах* **ц** *разам з наступнай літарай.*

4. Што абазначае выраз?

што ёсць сілы

вельмі хутка | вельмі моцна | вельмі добра

Злучыце выраз з яго значэннямі.

5. Прачытайце сказы.

Хлопчыкі **вельмі хутка** (____________________) беглі да фінішу. А дзяўчынкі **вельмі моцна** (________________) крычалі: «Хутчэй! Хутчэй!»

Які выраз можна выкарыстаць замест выдзеленых спалучэнняў слоў? Дапішыце гэты выраз у дужках.

6. Дапоўніце загадку слоўнікавым словам. Падкрэсліце літару, якой на пісьме перадаецца гук [ц'].

У кожным доме ________, на дачы — р
На стале ці на сцяне. ю к
Яно кожнага з нас бачыць, л т а
А сябе — ніколі, не! с э

Уладзімір Мацвеенка [7, с. 26]

Злучыце «рассыпаныя» літары так, каб атрымалася слова-адгадка.

7. Прачытайце верш. Дапоўніце яго патрэбным слоўнікавым словам.

— Маю я адно жаданне —
Падарыць вам прыгажосць.
Не залежвайся уранні —
Для цябе сюрпрызы ________.
Глянь, як дрэўцы пагусцелі.
Падрасла за ноч трава.
Вераб'і павесялелі,
Ажывілася дзятва.

Ніна Галіноўская [5, с. 122]

Падкрэсліце ў слоўнікавым слове літару, якая не абазначае гука.

Спіс выкарыстанных крыніц

1. *Мацвеенка, У. І.* Сябрынка : вершы, загадкі, казкі : для мал. шк. узросту / У. І. Мацвеенка ; маст. А. І. Гармаза. — Мінск : Юнацтва, 1995. — 127 с.
2. *Пазнякоў, М. П.* Святло дабрыні : азбука, лічэбнікі, лічылкі, вершы, скорагаворкі, каламбуры, загадкі, крылатыя выразы, казка : для дзяцей мал. і сярэд. шк. узросту / М. П. Пазнякоў. — Мінск : Звязда, 2015. — 320 с.
3. *Агняцвет, Э.* У свеце дабрыні : зб. вершаў / Эдзі Агняцвет ; уклад.: Алена Бычко, Святлана Богуш. — Мінск : Адукацыя і выхаванне, 2013. — 120 с.
4. *Пісьмянкоў, А.* Мы з братам : вершы, казкі : для дашк. узросту / А. Пісьмянкоў ; маст. С. Л. Рыжыкава. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2003. — 63 с.
5. *Галіноўская, Н. В.* Калі я шчаслівы : вершы, казкі, жарты, небыліцы : для дзяцей мал. шк. узросту / Н. В. Галіноўская. — Мінск : Звязда, 2013. — 160 с.
6. *Мацвеенка, У. І.* Займальны алфавіт : вершы, загадкі, скорагаворкі : для мал. шк. узросту. / Уладзімір Мацвеенка. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2013. — 48 с.
7. *Мацвеенка, У. І.* Загадкі Зайкі-загадайкі : вершы / У. І. Мацвеенка. — Мінск : Юнацтва, 1990. — 32 с.

Крыніцы ілюстрацый: https://ae01.alicdn.com/kf/HTB18AUoKpXXXXXvXVXXq6xXFXXXw/Bzd.jpg_640x640.jpg; https://t4.ftcdn.net/jpg/01/64/79/35/160_F_164793581_CCGSzO2GxXgXXquMmhwUykFfLFhcvbNx.jpg; https://www.spokoinoinochi.ru/upload/contest/1/159.jpg; https://st2.depositphotos.com/7719420/11733/i/950/depositphotos_117332198-stock-photo-single-bast-shoe-isolated-on.jpg

***Свірыдзенка В. І.**, кандыдат педагагічных навук, дацэнт;*
***Антановіч Н. М.**, кандыдат педагагічных навук, дацэнт.*
Кафедра беларускага і рускага мовазнаўства факультэта пачатковай адукацыі БДПУ

Выдавецтва «Адукацыя і выхаванне» прапануе!

В. І. Свірыдзенка, Н. М. Антановіч

Слоўнікавыя словы
Дапаможнікі для II–IV класаў

У асобных дапаможніках для II, III і IV класаў прапануюцца метадычныя рэкамендацыі па засваенні правапісу слоўнікавых слоў, каляровыя зрокавыя апоры, рукапісны варыянт слоўнікавых слоў, практыкаванні са слоўнікавымі словамі.

Зрокавыя апоры можна выкарыстоўваць для франтальнай работы ў класе. З апорай на малюнак арганізуецца знаёмства са слоўнікавым словам і вылучэнне ў ім неправяраемай або цяжка правяраемай арфаграмы.

Рукапісны варыянт слоўнікавых слоў (літары арфаграм у словах падаюцца курсівам і выступаюць часткай малюнка-апоры) пажадана раздрукаваць для кожнага вучня. Дзецям прапануецца абвесці літару (літары) неправяраемай арфаграмы з мэтай стварэння зрокава-рухальнага вобразу слова. Паступова вывучаючы слоўнікавыя словы, вучні могуць расфарбоўваць адпаведныя малюнкі. Такім чынам, у кожнага вучня з'явіцца каляровы слоўнік, які можна выкарыстоўваць не толькі падчас знаёмства са слоўнікавым словам, але і ў ходзе паўтарэння і замацавання правапісу раней вывучаных слоў.

Практыкаванні са слоўнікавымі словамі можна раздрукаваць для кожнага вучня. Яны выкарыстоўваюцца не толькі для выпрацоўкі арфаграфічных навыкаў, але і для замацавання вывучаемага граматычнага матэрыялу. Прымяненне розных па змесце пісьмовых практыкаванняў будзе садзейнічаць пашырэнню і ўдакладненню актыўнага слоўнікавага запасу вучняў, развіццю іх маўлення, творчых здольнасцей. Прадстаўленыя практыкаванні можна арганічна ўключаць у працу па тэме ўрока, а таксама выконваць на стымулюючых занятках. На эфектыўнасць засваення слоўнікавых слоў будзе ўплываць выкарыстанне разнастайных метадычных прыёмаў.

*Сачыце за рэкламай на сайце **www.aiv.by***
Кнігі можна набыць у кіёску выдавецтва «Адукацыя і выхаванне»
ці ў інтэрнэт-краме (кнігі дасылаюцца па Беларусі накладной платай).
Магчымы наяўны (безнаяўны) разлік.